

Adalékok Horváth Ede
pályaképéhez

Honvári János

Professor emeritus

SZE, Győr

Rába 125 konferencia,
2022. október 26.

Megítélése
máig
ellentmondásos

- 1990:
egyoldalúan
negatív
- Ma már
reálisabb a kép
- Bajcsy-
Zsilinszky
Endre
- Ferenc József

Nem rehabilitálni kell, hanem reálisan értékelni munkásságát

- Ez máig nem történt meg.
- 2024, születésének 100. évfordulója.
- Győr Díszpolgára (?)
- Horváth Ede Emlékalapítvány, ösztöndíjak diákoknak.

Nevének
megjelenítése
köztéren

Emléktábla a csanaki
lakóházán, 2004

Nevének
megjelenítése
köztéren

Emléktábla a papagáj
lakótelepen

Együtt Gyárvárosért
Egyesület, 2010.
május 15.

Horváth Ede Lakópark
a Google térképen

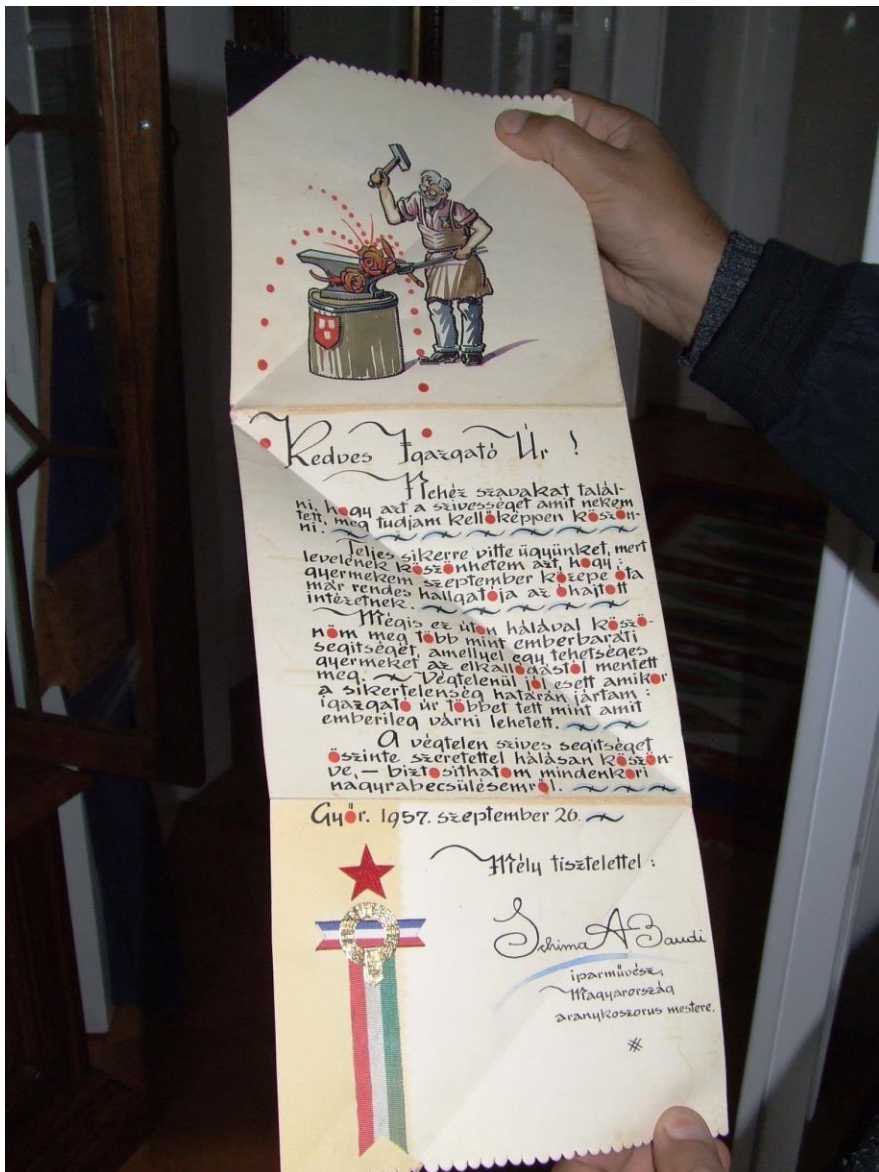
.

Burgert Róbertnek
Bábolnán mellszobra,
Verebes Józsefnek
Győrben utcája van.
Szabó Istvánról
monográfia jelent meg

„Vörös báró?”

- Nincs olyan rendszer, amely támogat olyan embert, aki a rendszer alapelveit opponálja.
- Horváth Ede meggyőződésből támogatta ez előző rendszert.
- De nem báró, nem ivott, nem vadászott, nem nőzött, puritán életet élt és nem volt korrump.
- 1956-ban őt is eltávolították a Szerszámgépgyárból, mégis ragaszkodott Romvári Ferenchez.
- 1957-ben mégis támogatta Schima Bandi unokáját.

Kedves Igazgató Úr!

Nehéz szavakat találni, hogy azt a szívességet amit nekem tett, meg tudjam kellőképpen köszönni.

Teljes sikerre velle ügyünket, mert levelének köszönhetem azt, hogy gyermekeim szeptember közepén már rendszeres hallgatója az osztály intézetnek.

Mégis ez úton hálával köszönöm meg több mint emberbaráti segítségét, amellyel egy tehetséges gyermeket az elkalodástól mentett meg. Végtelenül jól esett amikor a sikertelenség határán jártam: igazgató úr többet tett mint amit emberileg várni lehetett.

A végtelen szíves segítséget őszinte szeretettel hálásan köszönve, - biztosíthatom mindenkorinaqrabecsüléséről.

Győr, 1957. szeptember 20.

Mély tisztelettel:

Sahima A. Daudi

iparművész,
Magyarországi
aranykoszorús mestere.

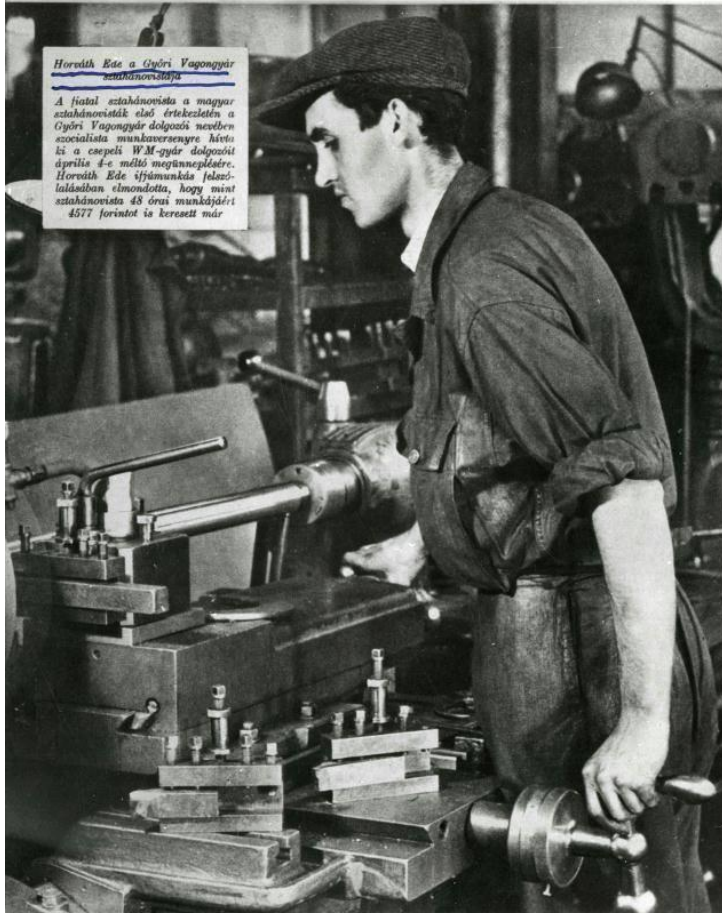
*

Mégis ez úton hálával köszönöm meg több mint emberbaráti segítségét, amellyel egy tehetséges gyermeket az elkalodástól mentett meg. Végtelenül jól esett amikor a sikertelenség határán jártam: igazgató úr többet tett mint amit emberileg várni lehetett.

Ásványráró, 1954. évi árvíz

A sztahanovista

Miért őt sztárolták?

- Győrött Baranyai András, Kék Zoltán, Jakab Sándor, Porubszky Lajos.
- A szakma legjobb mestere versenyben Horváth csak 2., lett, 7 győri dolgozó más szakmákban első helyen végzett.
- 1950-ben rajta kívül még két győri vagongyári munkás is Kossuth-díjas lett.
- Ede jobban „eladható marketingtermék”, exhibicionistább, bátrabb volt és vállalta a nehézségeket is.

Átveszi a Kossuth-díjat 1950

Jakab Sándor

Az igazgató

- Ezekért a funkciókért H. Ede nem gázolt le másokat. Nem ő volt az első számú jelölt.
- 1951, Szerszámgépgyár, Porubszky János az első.
- 1963, Vagongyár, előbb Gőgitz Antal Lakatos Albert kiszemelt utódja.
- Gőgitz visszalépett, ekkor került előtérbe H. Ede, de a megyei PB VB nem lelkesedett ezért.
- „Horváth Ede ha becsavarodik, gorombán bánik emberekkel”. „Ede nem ember.” „Horváth Ede kriminális ember. Politikai „analfabéta”.

Vezetői alapelve

- Ellentmondást nem tűr, mindenről maga akar dönteni.
- A beosztottak akkor is hajtsák végre az utasításait, ha a végrehajtás közben kiderül, hogy az utasítás hibás, károkat okoz.
- Aki nem támogatja feltétlenül az elképzeléseit, lerúgja maga mellől a szekérről. Emiatt nagyon sokan elhagyják a gyárat (végleg vagy átmenetileg).
- Türelmetlen, azonnal eredményt vár. Ha valahol problémát lát, pillanatok alatt felhúzza magát.
- Magát sem kíméli.

Emberi jellemvonása

- Megengedhetetlen hangnemet üt meg, durva munkatársaival, személyükben alázza meg őket.
- „Akkorát rúgok magába, hogy szputnyikká válik.”
- „kisuram”, „szarházi”, ” „belerúgok a valagába”
- Emiatt a sajtó és a vezetés részéről is gyakran éri bírálat.
- Senki sem mer neki ellentmondani, tévedéseit kiigazítani. (Átkeresztel beosztottat, a prémiumot rendre **preriumnak** nevezi, suksüköl, „ki mondta **esztet?**” „**Bánca** a hiúságomat”.)
- Beosztottjai féltek tőle és utasításait akkor is ellentmondás nélkül végrehajtották, ha tudták, hogy azok értelmetlenek, fölöslegesek, sőt egyenesen károsak.

A sérelmeit nem felejtette, Móra Bertalan és fia

- Legrosszabb személyes tulajdonságai közé tartozott a bírálat elfojtása, megtorlása. Nem felejtette el a rajta esett vélt vagy valódi sérelmeket és amikor tehetett, gyakran egészen kicsinyes módon visszavágott.

A vagongyári párttitkár és az ETO focisták pulai téli edzőtábora.

A munkások ellátásának nagy jelentőséget tulajdonított

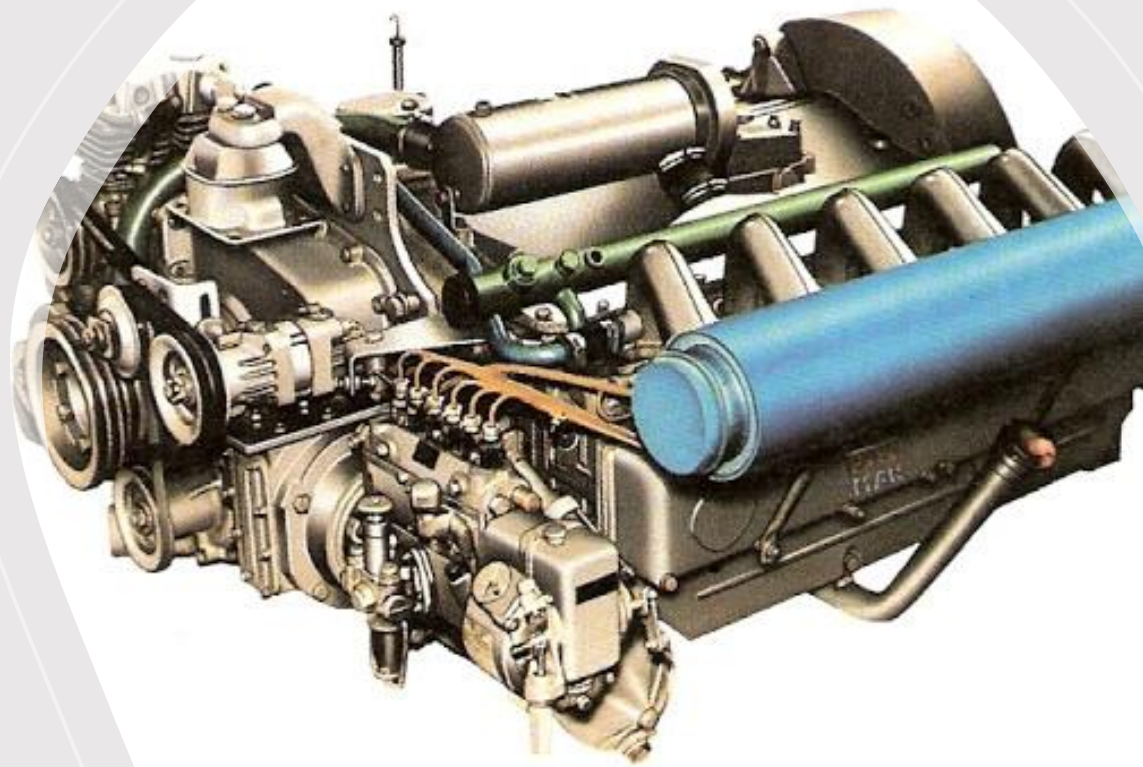
Türelmetlenségének okai

- Nagy kockázatot vállalt, ebbe bele lehetett volna bukni.
- Állandóan változik a termékszerkezet.

Néhány termék a palettáról

Állandó konfliktusok

- Nagy nyomás alatt dolgozott és szinte mindenkivel konfliktusba került.
- Munkatársaival: 1960 - Háhn Miksa és dr. Móra Bertalan, 1964 – Lovas József és Béres István, – 1964 – akciósook, - 1964 – dr. Szomolányi Károly.
- Megyei PB VB-vel és Lombos Ferencceel (1965)
- Bittmann Ernő volt városi PB első titkárral (1969), emiatt 1970 helyett csak 1980-ban lett Állami Díjas.

Lombos
Ferenc, ekkor
már megyei
tanácselnök,
1980

Harc a közúti motorgyárért

- Legfőbb konkurens a Csepel Autógyár, komoly támogató Cservenka Ferencné.
- Majd harc a gyártandó motor körül, magyar vagy licenc (JÁFI, Csepel Autógyár fejlesztett motorja, dr. Ternai Zoltán. László Aladár, Sulyok Béla)

Néhány sztereotípiia: képviselő, KB-tag, minden elér mások rovására, a Rábával kivételeznek

- Minden nagyvállalattal kivételeztek (50 kiemelt vállalat)
- KB póttagként és KB tagként kapott többször pártfegyelmet, felmerült, hogy elküldik a gyár éléről, de még a megyéből is. A vagongyár akkor hajtotta végre a legnagyobb fejlesztést, amikor Ede kikerült a KB-ból.
- KB-tagság előny, de nem minden (Csergő János kohó- és gépipari miniszter, Török István vasas szakszervezeti főtitkár, Katona Lajos megyei tanácselnök ügye). Csepel Vas- és Fémművek, Ganz-Mávag, VCST-t, a Tatabányai Szénbányászati Trösztöt stb.

Néhány sztereotípiá

- Előbb bizonyítani kell, aztán lesz valaki KB-tag és nem fordítva.
(Hajtóműgyár áttelepítése pl.)
- Előbb lesz sikeres egy vállalat és aztán választják be a vezetőjét a KB-ba és nem fordítva.
- Lenyelt egy sor győri, fővárosi és főleg vidéki vállalatot.

A szocializmus alapelveivel ellentétes döntéseit is tolerálták

- Több ízben bocsátott el embereket a gyárból (1960, 1964, 1969, 1979)
- Ede ezekben az esetekben a legfőbb párttestület döntéseit hajtotta végre, neki volt ehhez bátorsága.

A megvásárolt MAN motor elavult konstrukció, fejlesztését elhanyagolták

- 1940-es konstrukció
- Keleten még mindig nagyon jó.
- A MAN 1971-ig gyártja.
- A licencszerződés 10 éven át biztosítja az összes német fejlesztést.
- 1970-es évek közepe: tervezik egy Mercedes, egy IH, majd egy új MAN motort licencének megvásárlását.
- 1980: szerződés az osztrák List Intézettel
- Az új motor megszületik, de csak kb. 400-at gyártanak belőle, mert a keleti piac nem vállalja a többletköltséget.
- 1980-as évek vége: új 114 ezres csarnok, ebben már cummins motorokat gyártottak volna.

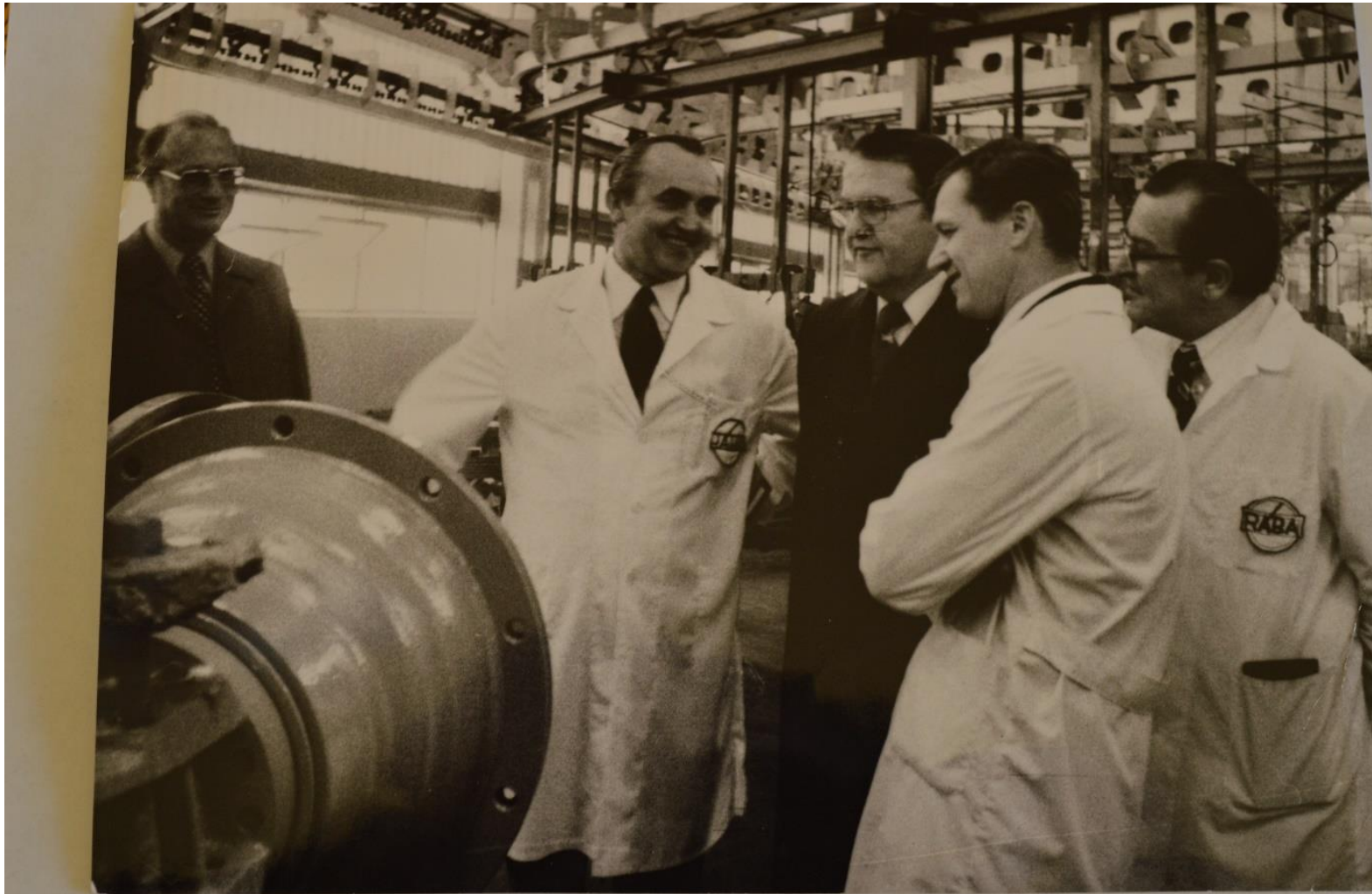
Az amerikai üzlet célkitűzései rendre nem teljesültek

- Steiger kooperáció, 1974.
- Kapcsolat: Burgert Róbert – Kiss Tamás, 1973

Steiger – Kiss Tamás

Már gyártják a Steiger hátsóhidakat

A Steiger hozza az új kapcsolatokat

- Steigernek kevesebb hidat szállít Győr, mint amire szerződtek.
- H. Ede: „Nem minden elképzelésünk válik be. Most mi legyen? Hagyjuk abba?”
- De ez hozza az IHC kapcsolatot (előbb hidak, aztán munkagépek licenc alapján történő gyártása)
- Majd jön a többi (Eaton, Rockwell stb.)

Az amerikai üzlet nem gazdaságos, a többi dollárüzlet csak elszámolási trükk

- Biztosan nem a legjobb üzlet, kis sorozat, nagy szállítási távolság, gyakran változó igények.
- A vízbefűlő a szalmaszál után is kapkod.
- Az orosz üzlet finanszírozta az amerikaiit.

Jugoszláv, iraki, szudáni, egyiptomi stb. kamioneladás

- Jugoszlávia: bilaterális klíring, de rendkívül fontos anyagokat (pl. gömbgrafitos öntvényeket) kapunk.
- Fejlődő országok: meg kell hitelezni, bizonytalan a belpolitikai helyzet, sokszor bentragadnak a kintlévőségek.
- De az amerikai üzletnél nincs Magyarországnak viszontvásárlási kötelezettsége, itt a dollárbevétel nettó.

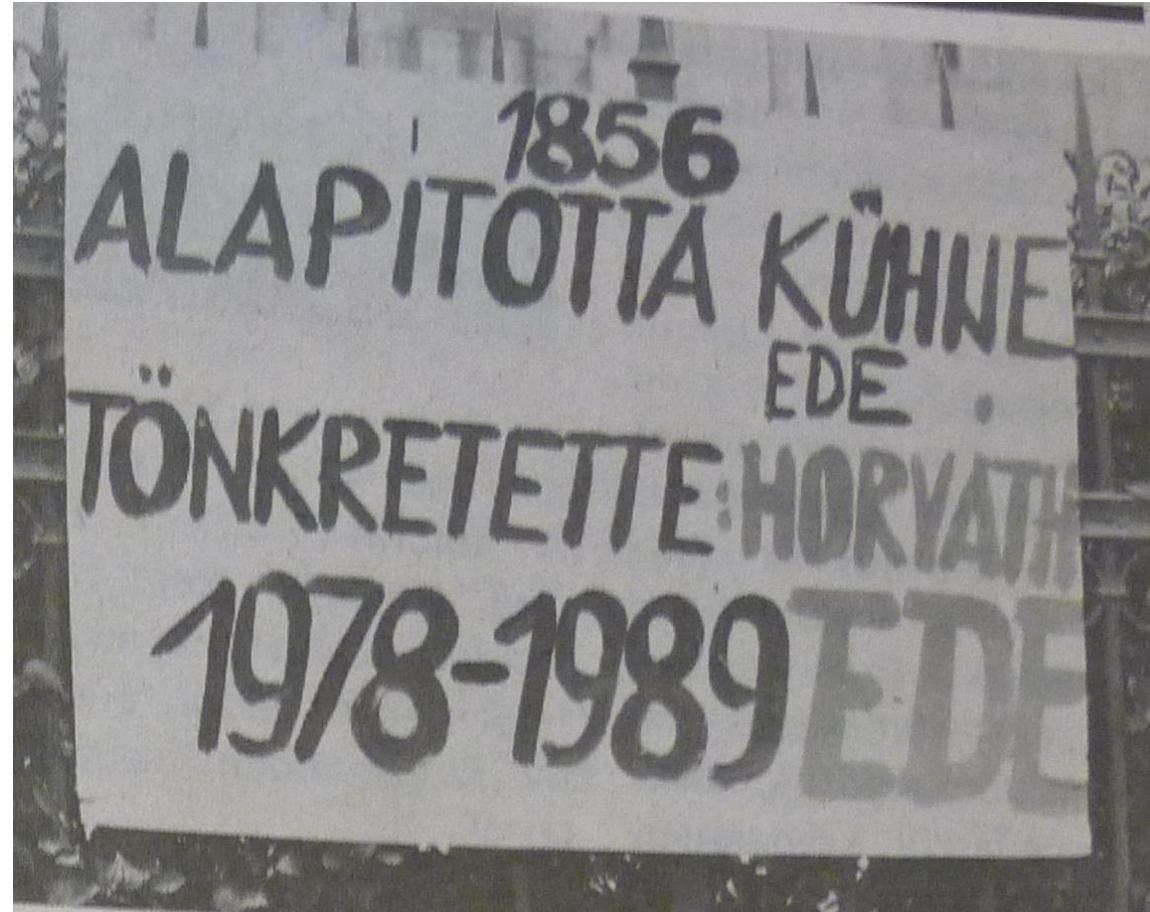
A bukás

A bukás okai

- Az USA-n kívül összeomlik az összes piaca.
- Az 1985 utáni nagy fejlesztések torzók maradnak. (Szentgotthard, Rába Ring, 114 ezres csarnok.)
- Erősödő külső támadás (Térkép c. független újság, Koh Zoltán viszi ki a belső problémákat.)
- A bekebelezett gyárak le akarnak válni.

Mosonmagyaróvár sztrájkol, 1989. november 28.

Végkifejlet

- A VT H. Ede kérésére 1989. október 12-én 1992. végéig meghosszabbítja kinevezését.
- Az MDF sztrájkot szervez a gyár elé.
- Ede felszólítja az igazgatókat, szervezzenek mellette és a gyár mellett szimpátiatüntetést.
- A gyár 9 igazgatója tiszteletbeli elnöki tisztséget ajánl neki, amit Ede nem fogad el.
- 1989. december 4-én az igazgatók levélben kérik mondjon le és vonuljon vissza.
- 1989. december 6-án a levelet elutasítja, puccsnak tartja.
- A VT két tagja bírósághoz fordul és formai hibákra hivatkozva kéri a VT 1989. október 12-i döntésének megsemmisítését. Ezt a bíróság megteszi.
- H. Ede 1989. október 17-én levélben jelenti be, hogy nyugdíjba vonul.
- Másnap a VT felmenti tisztségéből.

TISZTELT VÁLLALATI TANÁCS

Mosolits János urnak
a Vállalati Tanács elnökének

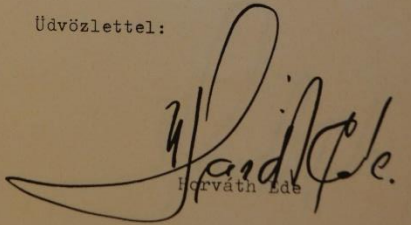
Az elmúlt hetekben személyem és a vállalat körül kialakult rendkívül bonyolult - az emberi in-
korrektséget sem nélkülöző - szituáció miatt, úgy
döntöttem, hogy 1989. december 18-tól nyugállományba
vonulok. Kérem a Vállalati Tanácsot szíveskedjék dön-
tésemet tudomásul venni.

Őszintén r e m é l e m, hogy a gyár veze-
tése a jövőben is jó kezekbe kerül, mindenkor a közös-
ség valós érdeke jut érvényre.
Ehhez kívánok Önöknek és a Vállalat valamennyi dolgo-
zójának - akikért az elmúlt 50 évben munkálkodtam -
jó egészséget és tisztességes munkát.

Kérem Mosolits urat, hogy leveletem a Vállalati Tanáccsal ismertetni szíveskedjék.

Üdvözlettel:

Győr, 1989. dec. 17.

Horváth László

NAPIREND

1. Szakigazgatói kinevezések és címhasználat jóváhagyása
2. A vállalat szervezeti és működési szabályzatának módosítása az 59/1989. számú MT rendelet alapján
3. MVG Kapuvári Gyár VT dolgozói küldött választásának előkészítése
4. Vezérigazgató felmentése

Jan 5-ig!